

„AGRÁRKLÍMA”

A TÁMOP-4.2.2.A-11/1/Konv „AGRÁRKLÍMA”: Az előrevetített klímaváltozás hatáselemzése és az alkalmazkodás lehetőségei az erdészeti- és agrárszektorban” című projekt 2014 novemberében zárul. Jelen kötet a projekt során elért eredményekből foglal össze kifejezetten az erdészeti szakterülethez kötődően néhányat, ízelítőt adva az eddigi munkából. A projekt során a NYME EMK döntéstámogató rendszere, a NAIK ERTI GeoPortálja és a NYME MÉK mezőgazdasági előrejelző rendszere elkészült, a következő időszakban a felhasználóbarát webes felületek kialakítása következik.

A kutatás alapkonceptiója szerint Magyarország területének jelentős része mind a természetes ill. természetközeli vegetáció, mind pedig a jelenlegi földhasználati módok tekintetében ökológiai határhelyzetben helyezkedik el. Ez azt jelenti, hogy az ökológiai körülmények megváltozása, ilyen lehet például a klímaváltozás, igen érzékenyen fogja érinteni a természetes illetve a természet közeli vegetációs egységeket, illetve az erre alapozott gazdálkodási ágazatokat (pl. erdőgazdálkodás, szántóföldi művelés, rétgazdálkodás). Az így bekövetkező változások előre becsülhetők, az ökológiai határhelyzet pedig klimatikus jellemzők alapján meghatározható. A változások érinteni fogják a földhasználati módok hozamait, azok technológiáját, a hasznosított fajok körét és az élő rendszerek ökológiai szolgáltatásait is. A projektben a három földhasználati forma komplex elemzését tűztük ki célul. Ennek megközelítésére három módszert alkalmaztunk: a múltban észlelt folyamatok, trendek, összefüggések retrospektív elemzését és az ebből számítható előrejelítést, a még nem tapasztalt környezeti változások mesterséges szimulálásából levonható tapasztalatokat, speciálisan létrehozott kísérletek eredményeinek újszerű, retrospektív értelmezését.

A munka eredményeként létrejött egy olyan informatikai alapon nyugvó döntéstámogató rendszer (DTR), amely előrejelíti az évszázad során várható változásokat, és egyúttal gyakorlati javaslatokat is kínál a megfelelő eljárások alkalmazására és a károk megelőzésére. Klimatikus és természetföldrajzi jellemzői alapján Zala megye, mint a DTR fejlesztés mintakörzete lekérdezhető, tesztüzeme befejeződött, következő lépés a közérthető webes felület kidolgozása.

A fejlesztések másik hangsúlyos pontja egy on-line adatszolgáltatási, kutatási és disszeminációs célokat egyaránt szolgáló, térinformatikai web-szerver üzembe helyezése. Ez a szerver a NAIK ERTI GeoPortálján keresztül érhető el.

A projekt harmadik pillére, a legnagyobb kihívás a természeti tőke változásainak felderítése és dokumentálása. Ennek megfelelően az informatikai fejlesztéseket megelőzve, ill. velük párhuzamosan futó kutatások közül kiemelendő a klímaváltozás által a környezet élő elemeire (növények, állatok, illetve ezek közösségei) gyakorolt hatás kimutatása. Mindezt a molekulák szintjéről építkezve az erdei életközösségekig bezárólag elemezve megállapításra került, hogy a legfőbb befolyásoló faktor a rendelkezésre álló víz mennyisége lesz, ami meghatározza a fákon megjelenő károsítókat és kórokozókat és ez által az egész erdőtársulás vitalitását, stabilitását és nem utolsósorban gazdasági jellemzőit. Ez utóbbiak meghatározására a projekt keretében létrehoztuk azokat az ún. helyi fatermési táblákat, amelyek felhasználásával a korábbiaknál pontosabban adhatjuk meg az erdőkben található fa mennyiségét, és az erdők növekedési sebessége is pontosabban becsülhető. A klímaváltozás erdőkre gyakorolt hatásának gazdasági értékelése során számításokat végeztünk a csökkenő

növekedés és a növekvő elhalás miatti fellépő pénzügyi veszteségek becslésére. A becslési feltételezésektől függően a következő 100 évben csak a bükk fafaj esetén 15–20 milliárd forint árbevétel elmaradására, illetve elvesztésére lehet számítani Zala megyében.

Reméljük, hogy a következő oldalakon olvasható tanulmányok segítik megértetni erőfeszítéseink célját. Bízunk abban, hogy kutatásainkkal hozzájárulhatunk a változásokhoz alkalmazkodni tudó erdőgazdálkodás kialakításához.

Mátyas Csaba
a projekt szakmai vezetője

Borovics Attila
NAIK ERTI

Sopron-Sárvár
2014. október hava